

ORIGINAL

KUNGL. INGENJÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN

m.registrator@regeringskansliet.se
annika.lofgren@regeringskansliet.se
Miljö- och energidepartementet
Kemikalieenheten
Dnr: M2017/00779/Ke

REMISSVAR

Betänkande av utredningen av cirkulär ekonomi "Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi" (SOU 2017:22)

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har tagit del av rubricerat ärende och vill härmed framföra följande.

Utredningens rapport är välskriven och mycket innehållsrik. IVA väljer att kommentera följande frågeställningar:

- Tillsätt en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi
- Övergripande hinder
- Skatteväxling för cirkulär ekonomi
- Öka tillgängligheten till bilpooler
- Inför ett hyberavdrag
- Underlätta för hushållen att förebygga avfall
- Förebygg avfall i statliga och kommunala verksamheter
- Stärk rätten att reklamera undermåliga produkter
- Stärk förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning

IVA kommenterar inte förslag till ändringar i lagtexter.

Bakgrund

Utmaningarna kring utvecklingen av ett resurseffektivt och cirkulärt samhälle ligger helt i linje med mångårigt arbete som IVA har drivit och driver kring bland annat resurseffektivitet, teknisk framsyn, miljödriven affärsutveckling, energieffektivisering, elektrifiering av samhället, innovation samt konkurrenskraft. I och med detta arbete har

IVA unika förutsättningar att vara värd för en delegation för cirkulär ekonomi, så länge rätt förutsättningar ges. Därutöver har IVA ett nätverk av 1 300 oberoende ledamöter på högsta nivå inom näringsliv och akademi som på ett naturligt sätt kan användas som referenspersoner ” i delegationens arbete.

En avgörande fråga för utvecklingen mot en cirkulär ekonomi är att börja arbetet med en analys utifrån ett övergripande systemperspektiv. Detta för att se var de verkligt stora effekterna av en cirkulär ekonomi kan finnas, se IVAs arbete i projektet *Resurseffektiva affärsmodeller – stärkt konkurrenskraft* (<https://www.iva.se/projekt/resurseffektiva-affarsmodeller/>).

Sammanfattning – Inledande kommentarer

IVA anser att utredningen tecknar en god bakgrund till framväxten av visionen om en cirkulär ekonomi. Också bakgrunden om vad som händer politiskt, i Sverige och i världen, ger en bra bild av utvecklingen. Utredningen påtalar på flera sätt behovet av att sammanfoga näringspolitik med miljöpolitik - en analys som IVA starkt stödjer.

IVA vill även kraftigt understryka att det behövs ett tydligt systemperspektiv för att säkerställa den framtida utvecklingen av cirkulär ekonomi. Här är behovet av tillgång till relevanta fakta, inte minst vad gäller olika resursflöden, av yttersta vikt. Här har IVA och vetenskapssamhället en central roll att spela.

IVAs starka koppling till näringsliv och akademi ger unika förutsättningar för att driva arbetet i en delegation för cirkulär ekonomi. Utgångspunkten är dock att mandat och resurser som tilldelas delegationen ger goda förutsättningar att genomföra uppdraget på bästa sätt. Ett oberoende vetenskapligt råd bör inrättas för att granska delegationens arbete.

Det är IVAs absoluta uppfattning att *design för cirkularitet* är centralt för en fungerande cirkulär ekonomi. Därutöver understryker IVA vikten av fokus på affärsmöjligheterna kring resurseffektivitet och cirkulär ekonomi samt betydelsen av att stimulera innovativa företag till utveckling och expansion. Samtidigt behöver forskning ges bästa förutsättningar att driva på och ytterligare stärka utvecklingen.

Gällande de detaljerade förslag som utredningen lägger fram har IVA synpunkter som framgår i kommande avsnitt nedan. IVA vill dock med emfas understryka att för att kunna identifiera den huvudsakliga inriktningen för en övergång till en cirkulär ekonomi behövs en omfattande systemanalys som visar var de stora resursförlusterna och möjligheter till cirkularitet finns. Här behövs fakta som står på vetenskaplig grund för att fatta rätt beslut i övergången till ett resurseffektivt och cirkulärt samhälle.

IVA saknar en djupare analys av vad akademisk forskning kan bidra med, utbildningens betydelse och vad som kommer att behövas. Ska vi få en omställning som på sikt är stabil spelar universitet och högskolor (UoH) och deras utbildningsinsatser en avgörande roll. En tydligare profilering och rollfördelning mellan de svenska UoH skulle även behövas. Detta kan kanaliseras via riktade resurser.

Samtidigt är IVAs syn att "mer cirkulär ekonomi" blir en samhällsomfattande omvandling som kommer att kräva stora insatser på alla områden och nivåer då det gäller utbildning och information.

Detaljerade kommentarer på utredningens slutsatser

Inledningsvis vill IVA understryka att remissvaret grundas på och genomsyras av:

- innehållet i IVAs ändamålsparagraf "*till nytta för samhället främja tekniska och ekonomiska vetenskaper och näringslivets utveckling*"
- att IVA driver en på vetenskaplig grund saklig debatt inom huvudområdena *Sveriges konkurrenskraft och hållbar utveckling*.

Synpunkter på "*Förslag: Tillsätt en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi*"

Det saknas en effektiv samverkan mellan relevanta aktörer som kan påverka vägen mot en cirkulär ekonomi, vilket påpekas tydligt i utredningen. Att inrätta en delegation direkt under Näringsdepartementet som bidrar till ökad samverkan, en övergripande nationell strategi och som lyfter omställningen till cirkulär ekonomi till en strategisk nivå (i nära samverkan mellan stat, civilsamhälle och näringsliv) kan vara ett effektivt sätt att tydliggöra och hantera den komplexa processen som kommer att krävas. Det är också positivt att IVA lyfts fram som väl lämpad, med sin koppling till näringsliv och akademi, att ha en strategisk roll i delegationen för cirkulär ekonomi och kommer att kunna bidra aktivt till delegationens arbete.

Men det får dock inte missuppfattas som att delegationen är ansvarig för att omställningen sker. Det behövs engagemang från alla delar av samhället. Det behövs också en bred politisk förankring så att arbetet överlever mandatperioderna och eventuella regeringsskiften. Samtidigt behöver medel och resurser avsättas för analys och löpande uppföljning av samhällets transformationsprocess.

Att IVA pekas ut som en möjlig aktör att ta en ledande roll både hedrar och förpliktar. IVA behöver ta ställning till de förutsättningar som ges uppdraget.

Vad en delegation kan åstadkomma, beror helt på vilket mandat och vilka resurser som delegationen får. IVA har sett många delegationer med tydliga mandat men utan resurser och befogenheter som åstadkommit goda resultat men med begränsad möjlighet att påverka, beroende på den politiska förändringsviljan. Delegationer med resurser kan göra stor skillnad. Ett exempel är "Delegationen för hållbara städer" som verkade under år 2008 – 2012 och beviljade 357 miljoner i stöd för att stimulera och katalysera projekt.

Delegationen bör inledningsvis fokusera på strategiskt viktiga frågeställningar och arbetsområden. Detta skulle kunna vara ett sätt att beskriva vad som är "stort respektive smått" och då helst i termer av vad som är mest resurseffektivt och kostnadseffektivt med avseende på de samhälleliga värden som ska uppnås. Delegationen behöver dessutom analysera och definiera olika materials flödesprocesser. Detta är en förutsättning för spårbarhet, minskad risk för sammanblandning och spridning av material, vilket kan leda till att material går förlorade eller förlorar sitt ursprungliga (ekonomiska) värde.

I detta sammanhang vill IVA påpeka vikten av att tydligt genomlys de affärsmöjligheter som finns kopplat till resurseffektivitet och cirkulär ekonomi samt betydelsen av att stimulera innovativa företag. Hur hittar man själva affären? Hur kapitaliserar man på den? Hur bygger man den kunskap som krävs för att driva den framåt?

Mekanismer som styr åt rätt håll är viktiga. Delegationen kan vara en sådan mekanism. Kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning är också av central betydelse. Företagen måste ges incitament och hinder måste undanröjas för att driva på utvecklingen. Här är även goda exempel och kunskapsöverföring viktigt för att belysa och stimulera nya affärsmodeller.

En av de frågor som utredningen tar upp är cirkularitetsmått. Här skulle IVA kunna bidra till vidareutveckling. Ett sådant mått skulle bland annat öka medvetenheten bland konsumenter. Hela ansvaret kan dock inte ligga hos konsumenter, utan måste även riktas mot näringsliv och policyutvecklare. Alltså behövs även indikatorer som styr hur företag agerar och hur policy styr.

Utredningens frågeställning visar komplexiteten och målkonfliktproblematiken som kan ligga inom olika fält. Dessa behöver analyseras och hanteras för ett effektivt genomförande av en cirkulär ekonomi. Detta för att undvika ökade eller nya allvarliga resurseffektivitets- och miljöproblem i samhället samtidigt som man försöker minska andra problem.

Medan delegationen har till uppgift att skapa kunskap, sprida den och åstadkomma förändring, så bör ett oberoende vetenskapligt råd tillsättas för analys och hantering av komplexa vetenskapliga frågeställningar. Detta till stöd för den föreslagna nya delegationens arbete, men också generellt för genomförandet av en cirkulär ekonomi. Detta skulle kunna göras på ett liknande sätt som utformningen av det vetenskapliga råd som är kopplat till Agenda 2030 arbetet. Rådet är fristående från delegationen, ligger direkt under departementet och har på så vis frihet att efter förberedelser komma fram till egna lösningar. Rådet fyller en viktig funktion för att granska delegationens arbete. Även här har IVA en naturlig roll att spela med sitt nätverk av 1 300 ledamöter inom näringsliv och akademi.

Här bör tilläggas att den akademiska representationen inte endast behöver forskare som representerar kunskapsuppbyggnad. Minst lika viktigt är att få in akademisk expertis som täcker mer praktiska områden såsom organisationsutveckling och företagsekonomi.

Härutöver vill IVA betona vikten av att inkludera representanter från hela landet samt representation från både små och stora företag.

Se ytterligare detaljerade synpunkter i Bilaga 1.

Synpunkter på *"Bedömning: Övergripande hinder"*

Det är IVAs absoluta uppfattning att designfrågorna är centrala för en cirkulär ekonomi och att Sverige behöver kunskap och uppfattning om dessa frågor. Även svenska myndigheter behöver verka för främjande av design för cirkulär ekonomi också utanför de områden som Energy-related Products (ErP) kommer att reglera. Alla designfrågor kommer inte att kunna täckas av ErP. Sverige behöver bidra till det pågående arbetet inom EU genom att medverka i processen och ställa rätt krav.

För exempelvis konsumentelektronik, där produktlivstiden är väldigt kort, krävs mycket mer forskning och incitament som styr mot bland annat produktdesign och modularisering.

En diskussion om att all ny lagstiftning behöver beakta både innovationsgrad och graden av bidrag till en cirkulär ekonomi saknas i dagsläget. Det är inte tillräckligt att, som idag, endast beakta försiktighetsprincipen.

Behovet av "bättre design för framtida produkter och tjänster" bör konkretiseras inte minst vad gäller kravet på spårbarhet och öppen information om produkters sammansättning och innehåll. Inte minst för att möjliggöra tillvaratagande och återanvändning av produkter och resurser.

Synpunkter på "*Bedömning: Skatteväxling för cirkulär ekonomi*"

Det är positivt att öka tillgängligheten och nyttjandegraden av befintliga produkter samt handeln med och möjligheterna att reparera och uppgradera begagnade produkter. IVA är allmänt positiv till skatteväxling. Grön skatteväxling måste dock, i sin strävan mot "mer cirkulär ekonomi", utformas så att man inte försvårar eller lägger krokben för utvecklingen av innovationer och därmed även förbättringen av nya och (ännu) mer resurseffektiva och miljöanpassade varor och tjänster.

Vi noterar även att risken för negativa effekter på frihandel i öppen internationell konkurrens inte belyses i utredningen. Man kan få uppfattningen att utredaren föredrar en inhemsk, i viss mån skyddad, tjänstemarknad framför en global handel av både varor och tjänster.

En risk med grön skatteväxling är att besluten om höjd skatt på konsumtion får gehör men sedan aldrig åtföljs av de tillhörande skattesänkningarna, se exempelvis den "tillfälliga" värnskatten.

Synpunkter på "*Förslag: Öka tillgängligheten till bilpooler*"

Bilpoolernas "juridiska status" (juridiska konstruktion – ideell förening eller förening med vinstsyfte) måste definieras bättre, inte minst vad gäller vem som har rättighet eller möjlighet att utnyttja fordonen i en pool. Några frågor:

- Ska detta endast gälla registrerade medlemmar (inklusive närstående)?
- Ska olika försäkringskrav tillämpas olika på olika medlemmar i poolen?
- Hur skiljer lagstiftningen mellan hyrbilar och bilpoolsfordon?

Ska till exempel samtliga fordon i en bilpool vara miljöanpassade för att kommunen ska ha möjlighet att ge bilpoolens fordon speciella förmåner (t.ex. parkeringsplats eller tillträde till kollektivtrafiksfil)? Man kan jämföra med lagstiftningen rörande elbilar i Norge. Kan införandet av fler bilpooler försvåra möjligheterna för myndigheterna att motverka uppkomsten av oseriösa bilmålvakter? Kan man utsträcka möjligheten till fler användargrupper? Stadsdelar? Företag? Bostadsrättsföreningar?

Bilpooler är i stort sett en (stor)stadsmöjlighet samtidigt som det behöver utredas om konceptet kan leda till resurseffektivitet för personer bosatta på landsbygden och i glesbygd.

Kommentaren i förslaget att "*effekterna av förslaget väntas bli minskat behov av nyproduktion av bilar och lägre utsläpp från bilresor*" är tveksam huruvida förslaget verkligen förhindrar att gamla fordon med stora utsläpp och låg säkerhetsstandard bibehålls längre. Ur ett snävt svenskt industri-perspektiv är det också viktigt att svensk fordonsindustri har möjlighet att utvecklas (inte minst vad gäller exporten).

Attityden till delningsekonomi behöver allmänt förbättras. Det kommer att kräva förändringsvilja från många aktörer. Exempel från Uber och AirBnB visar att det finns många krafter som vill förbjuda nya affärsmodeller som utmanar de existerande.

Förslaget om mer incitament för bilpooler för att delvis lösa resursanvändningen i transportsektorn är väl genomarbetad, men varför fokuserar man inte i högre utsträckning på effektiviseringar i kollektivtrafiken? Den torde vara än effektivare än bilpooler inte minst genom elektrifiering av flera delar.

Synpunkter på "Förslag: Införa ett hyberavdrag"

Förslaget om att införa ett "hyberavdrag" för hushållen är intressant men kan bli komplicerat att hantera (inte minst administrativt). Utredaren pekar på att ett hyberavdrag kan få vissa positiva effekter på framväxten av enklare jobb och integration av nyanlända. IVA håller med om att så kan vara fallet, men att det inte är ett argument för att införa ett hyberavdrag i detta sammanhang. Vill regeringen åstadkomma förändringar krävs mer genomgripande reformer av reglerna på arbetsmarknaden. IVA förespråkar att förenkla reglerna och på så vis öppna upp marknaden.

Resurseffektiviteten under användningstiden beaktas inte när det gäller ambitionen att öka användningen och återanvändningen. De flesta vitvaror har genomgått en sådan teknisk utveckling att el- och vattenförbrukningen dramatiskt sänkts. Nya apparater är både billigare och bättre. På sidan 348 föreslås att *inte* handla med begagnade vitvaror, eftersom nya apparater är mycket mer miljövänliga. Avvägningen vilka produkter man ska få skattereduktion för att reparera, som föreslås i kapitel 11, behöver därför förtydligas.

Ytterligare problematisering behövs inom området. För bilar, där medellivslängden är lång i den svenska flottan, är reparation inte hela lösningen eftersom teknikutvecklingen vad gäller exempelvis emissioner har gått raskt framåt det senaste decenniet. Här behövs inte bara reparation utan kraftig förnyelse av tekniken för att uppnå miljömässiga vinster.

Ökad nyttjandegrad, återanvändning och reparation av produkter för att förebygga uppkomsten av fast avfall innebär att oönskade material stannar längre i samhället. Dessutom kan det innebära en ökad miljöbelastning genom större mängd föroreningar i avloppsvatten från återvinnings-, återanvändnings- och reparationsverksamheten. Detta innebär målkonflikter i den cirkulära ekonomin som behöver analyseras och hanteras.

En kemikaliepunktskatt för varor som innehåller flamskyddsmedel införs från halvårsskiftet i år. För företag som till exempel arbetar med reparation och återtillverkning av elektronikprodukter, såsom datorer, kommer detta att slå hårt och dessutom dubbelt så småningom. En dator som säljs ny i Sverige kommer enligt förslaget att få en skatt på 120 kr per kilo max 320 kr. Om datorn efter några år repareras eller uppgraderas och säljs vidare återkommer samma skatt. Det blir en typisk målkonflikt

som skapar en ohållbar situation för företag som arbetar med att bidra till en cirkulär ekonomi. Här måste lagstiftaren göra en djupare analys innan en ny lag implementeras.

Synpunkter på "*Förslag: Underlätta för hushållen att förebygga avfall*"

Det är viktigt att kommunerna underlättar insamlingen av återanvändbara produkter och material i hushållsavfallet genom upprättande av till exempel samlingsstationer i närområdet – en vidareutveckling av nuvarande system. Dock ska skapandet av samlingsstruktur inte likställas med vem som är laglig ägare av det insamlade materialet, vilket behöver definieras för att skapa incitament som driver på utvecklingen i rätt riktning.

Kommentaren i förslaget "*Slutligen föreslås kommunerna få möjlighet att finansiera vissa åtgärder för att förebygga hushållsavfall med hjälp av renhållningsavgiften*" upplevs som en olämplig skrivning som ger kommunerna möjlighet eller rättighet att ta ut extra avgifter utan att orsaken till detta klargörs.

Synpunkter på "*Förslag: Förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter*"

Kravet på att Upphandlingsmyndigheten ska utveckla mått och kriterier för cirkulär upphandling upplevs som diffust. IVA hoppas att tillräckligt med resurser ges till Upphandlingsmyndigheten för att klara av de samhällsutmaningar som ska rättas till genom upphandlingsregler.

Vad gäller avfall hanteras genomgående i utredningen främst *fast* avfall. Analys och förslag saknas om förebyggande och minskning av förekomsten av miljö- (och hälso-) belastande och farliga ämnen (föroreningshalter) i avloppsvatten från hushåll, industri, såväl som vissa tjänsteföretag, exempelvis kemtvättar.

I utredningen saknas också analys och förslag om ökning av nyttjandegraden av det avloppsslam som bildas i (kommunala och industriella) reningsverk då avloppsvatten renas.

Både avloppsvatten och avloppsslam innehåller näringsämnen och organiskt material men också metaller, organiska föroreningar, läkemedelsrester och nästan allt annat som spolas ner i avlopp och ingår i kommunalt, industriellt eller tjänsteföretags avloppsvatten. Vissa av dessa ämnen utgör resurser med potential för (ökad) utvinning och återanvändning. Andra ämnen är föroreningar, vilkas förekomst i avloppsvatten och läckage till vatten i naturen behöver minskas likväl som det fasta avfallet. Sådana vattenföroreningar har hittills hanterats som externa effekter av olika verksamheter, men i en cirkulär ekonomi behöver flytande avfalleffekter hanteras och kostnadsbäras som integrerad del av varje berörd verksamhet. Regler som förhindrar att giftiga och ej nedbrytbara ämnen kommer in i systemet, samt konsekvenser om de gör det, behöver utvecklas.

Synpunkter på "*Förslag: Stärk rätten att reklamera undermåliga produkter*"

Vad menas med "undermåliga"? Att produkter "inte uppfyller kravspecifikationen/beskrivningen av produkten" eller innefattas även produkter

som "upplevs som undermåliga i förhållande till vad de kostar"? Uttrycket behöver preciseras.

Det framförs att en förlängd reklamationsrätt kan styra mot mer hållbar produktdesign. Även det motsatta kan bli fallet – vem vill påskynda en teknisk utveckling som ger lägre miljöeffekt men samtidigt är mer oprövad? Bättre då att sälja gamla, säkra lösningar så att kostnaden för sena reklamationer undviks.

Synpunkter på "Förslag: Stärk förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnatmarknad och delning"

Förutom de tekniska och ekonomiska aspekterna kring cirkulär ekonomi, gäller det att öka förståelsen och kunskapen om möjligheterna genom nytänkande. Det finns enorma möjligheter i nya affärsmodeller, individers inställning till att hyra produkter och köpa tjänster samt använda begagnade produkter i stället för att köpa nytt.

Bland de olika förslagen är det bara förslaget att reglera handeln mellan privatpersoner som inte tydligt nog leder till önskad effekt. Begagnatmarknaden i Sverige har en lång tradition och är ofta baserad på "befintligt skick" vilket gör den obyråkratisk men också tillgänglig. Hur denna ska regleras för att öka handel med begagnade produkter kan bli en motsägelse.

Allmänna synpunkter

Ytterligare områden där den strategiska potentialen är stor ur det cirkulära perspektivet.

- Standardiseringar där det är möjligt, gärna global standard. Detta ökar utbytbarheten och möjliggör långa och kostnadseffektiva produktionsserier.
- Design av material och produkt i en ursprunglig avsikt att kunna återvinna, eller ännu hellre återanvända, produkten.
- Ändra fokus på inriktningen av bioekonomi från energi till material. Att elda virke, som skulle kunna användas till annat, som första (och enda) användning i produktkedjan innebär förlust av värdefullt material och ökning av koldioxidutsläpp i atmosfären (om avverkningen överstiger nytillväxten).
- Lagstiftning behövs som kraftigare och snabbare bromsar användningen av produkttillsatser som i sig, eller i kombination med andra, är olämpliga ur miljö- eller hälsoperspektiv. Exempelvis förbjuda tillsats av mikroplaster i kosmetika, tillsatser av nanosilver i kläder och högfluorerade ämnen (PFAS). Här är EUs lagstiftning ett hinder där en förändring är nödvändig för att åstadkomma en cirkulär ekonomi.

Fokus i dessa punkter är att bibehålla kvaliteten på de råvaror vi använder i olika processer och därmed bli brukare av insatsvaror och inte förbrukare. En aspekt som är central i den cirkulära ekonomin.

Metaller är i princip genuina kretsloppsmaterial eftersom de är grundämnen och i princip kan återvinnas oändligt antal gånger. Metallutvinning i dag är därmed en investering för framtiden, genom att materialet kommer att vara tillgängligt för kommande generationer, och till betydligt lägre insats av energi och råvaror. Emellertid förloras stora delar av legeringsämnen och metaller som används i små mängder, ofta knappa eller kritiska, i de system vi har. De hamnar i slagg eller som föroreningar i exempelvis återvunnet stål. För att realisera den kretsloppspotential som finns i metaller krävs en åtskilligt mer

välutvecklad metallåtervinning som demonterar komponenter och sorterar i olika skrotklasser. Det krävs även utveckling av teknologi för återvinning av många metaller, samt incitament som skapar nya affärsmodeller och ökad lönsamhet på globala marknader.

Ärendets hantering

Yttrandet har utarbetats med hjälp av följande experter: Leif Brodén, Georgia Destouni, Tomas From, Nippe Hylander, Jan-Eric Sundgren, Svante Svensson, Åke Svensson och Anne-Marie Tillman, samtliga ledamöter av IVA. Ärendet har handlagts av projektledare Caroline Ankarcrona.

Stockholm den 20 juni 2017

Björn Ö. Nilsson
Verkställande direktör

IVAs remissvar

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är en fristående akademi med uppgift att till nytta för samhället främja tekniska och ekonomiska vetenskaper samt näringslivets utveckling. I samarbete med näringsliv och högskola initierar och förslår IVA åtgärder som stärker Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft. För mer information om IVA och IVAs projekt, se IVAs webbplats: www.iva.se.

Bilaga 1

Strategiskt viktiga frågeställningar och arbetsområden för delegationen att inledningsvis ta ställning till bör först och främst innefatta utvecklingen av vilka kriterier mot vilka förslagen ska prövas. Därutöver bör arbetet innefatta:

- att definiera och bestämma hur "samverkansprocessen" mellan aktörerna ska utformas och drivas samt hur resultatet av delegationens arbete ska kvalitetssäkras, dokumenteras och kommuniceras med *stakeholders*. Arbetet bör inriktas på att underlätta framför allt utvecklingen av nya affärsmodeller som bygger på miljö- och hållbarhets- och näringspolitik.
- att definiera och analysera vilka bakgrundsfakta (ur IVA-perspektiv främst inom teknik- och ekonomiområdena) som är nödvändiga för utvecklingen av cirkulär ekonomi.
- att välja ut och driva processen inom en handfull strategiskt viktiga testområden (produkt- och tjänsteområden) som är speciellt lämpade att testa och utveckla cirkulär ekonomi inom. Troligtvis återfinns dessa testområden inom kapital- och sällanköpsvaror samt insatsvaror. Exempelvis är metaller genuina kretsloppsmaterial som kan återanvändas oändligt antal gånger. Metallutvinning i dag är därmed en investering för framtiden genom att materialet kommer att vara tillgängligt för kommande generationer och till betydligt lägre insats, främst av energi.
- att belysa cirkulära affärsmodeller - hur kan man göra affärer av det cirkulära och vilka hinder och möjligheter detta innebär.
- att ta ett bredare ansvar för att omfatta olika produkter. Den liggande utredningen har varit begränsad till konsumentprodukter.
- att uppskatta storleksordningarna hos möjligheterna för att urskilja steg och nivåer:
 - potentialer som är på väg att förverkligas med viss lönsamhet (utan särskilda styrmedel) där uppgiften framförallt är att uppskatta hastigheten i transformationen. Vilken delmängd av hela potentialen omfattar den? Vilka styrmedel kan underlätta och påskynda utvecklingen?
 - potentialer som förutsätter olika typer av styrmedel samt uppskatta form av styrmedel som behövs och när
 - potentialer som ett resultat av teknikutvecklingstrender (till exempel solcellsutveckling) som förändrar förutsättningarna för dagens systemlösningar som påverkar områden där genomslag kommer starkast och fortast. Samt diskussion kring styrmedel och stimulanser för att underlätta detta.

Delegationens uppgift behöver kompletteras med företagens perspektiv på sina drivkrafter och styrmedel så att dessa sammantagna "styr rätt". Företag kan vara beredda att ta kostnader idag för innovationer, nya affärsmodeller, med mera för att få lönsamhet på en framtida marknad. Men företagen behöver veta att de rör sig i "rätt riktning" för att sedan mejsla ut sin egen strategi.

Erfarenheter från att driva miljöstrategier i skogsindustrin under framförallt 90-talet visar att man arbetade med mekanismer och begrepp som "guldstjärnor" och "plumpar". För att nå marknadsvärden (och symbolvärden för intern och extern styrning mm) var det viktigt att välja "guldstjärnor" i enstaka ämnen, men nödvändigt att inte ha plump i något. Samhälleliga styrmedel bör både stimulera till innovativa "guldstjärnor" (nya affärsmodeller, egna åtaganden som uppskattas av tillräckligt många kunder mm) och

samtidigt se till att successivt ”höja golvet” där de samhällskostnaderna är störst. Konkret försökte företaget bedöma lönsamheten av ”guldstjärnorna” (och hur kortlivade de var innan konkurrenter var ikapp). Vem skulle sätta kriterierna? För guldstjärnor var det primärt ”certifieringar” (”rätt i riktning om än inte alltid i sak”) från tredjepartsorganisationer, ideella organisationer eller utmärkelser för bästa miljöredovisningar medan det för ”golvkraven” är viktigt med konsensus, dvs att de drivs av myndigheter eller inom branschen.